

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Психолого-педагогічний факультет
Кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи

«Допущено до захисту»
« ___ » _____ 20__ р.

Реєстраційний № _____
« ___ » _____ 20__ р.

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДІЮ В РАМКАХ
РУХУ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УКРАЇНИ

Кваліфікаційна робота
студентки групи СП-м-22
ступінь вищої освіти магістр
спеціальності 011 Освітні,
педагогічні науки
Мельник Олени Олегівни
Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук,
доцент
Шимко Ія Миколаївна

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

_____

_____

_____

Кривий Ріг – 2023

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Мельник Олена Олегівна, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело. Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

Роботу виконано на кафедрі соціальної педагогіки і соціальної роботи Криворізького державного педагогічного університету, Міністерство освіти і науки України.

Захист кваліфікаційної роботи відбудеться «   » _____ 2023 року об _____ годині на засіданні екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, освітньо-професійної програми «Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю».

Адреса: навчальний корпус № 4 Криворізького державного педагогічного університету, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Героїв АТО, буд. 79А.

Науковий керівник: Шимко Ія Миколаївна,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Криворізького державного педагогічного університету

Рецензент: Василюк Тамара Григорівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Криворізького державного педагогічного університету

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. У роботі вказано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, зазначено експериментальну базу, особистий внесок і результати апробації кваліфікаційного дослідження.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело _____ (_____).

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ В РАМКАХ РУХУ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УКРАЇНИ	
1.1. Червоний Хрест як громадська організація з гуманітарною місією: аналіз діяльності	11
1.2. Професійні ролі фахівців Червоного Хреста України	17
1.3. Діти та молодь як основні об’єкти діяльності Червоного Хреста України	22
Висновки до першого розділу	25
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УКРАЇНИ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ	
2.1. Аналіз кращих практик роботи з дітьми та молоддю в рамках діяльності товариства Червоного Хреста України	26
2.2. Умови підвищення ефективності соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в рамках Червоного Хреста України.....	32
Висновки до другого розділу	36
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ В РАМКАХ РУХУ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УКРАЇНИ	
3.1. Роль товариства Червоного Хреста у формуванні гуманітарної політики в Україні	37
3.2. Методичні рекомендації фахівцям соціально-педагогічної сфери щодо діяльності з дітьми та молоддю.....	39
Висновки до третього розділу	42
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	46

Перелік умовних скорочень

ТЧХУ – Товариство Червоного Хреста України

ООН – Організація Об'єднаних Націй

ГО – громадська організація

ЮНІСЕФ – United Nations International Children's Emergency Fund, або
Міжнародний дитячий екстрений фонд Об'єднаних Націй

ЗВО – заклад вищої освіти

МОН – Міністерство освіти і науки України

ВСТУП

Актуальність дослідження. У часи військової агресії на території України особливої актуальності набуває соціально-гуманітарна допомога людям. На усіх рівнях – від звичайних волонтерів до міжнародних організацій у сфері гуманітарної політики – відбувається посилення уваги до громадян, які потребують сторонньої допомоги. На рівні виконавчої влади здійснюється вирішення нагальних питань: забезпечення будівельними матеріалами у разі пошкодження житлових приміщень, відселення мешканців зруйнованих будівель, надання матеріальної допомоги на задоволення першочергових потреб тощо. якщо говорити про громадські організації, то їхня місія є більш глибокою, аніж у виконавчої влади. Саме тому варто більше уваги звернути на роль громадських організацій у вирішенні соціально-гуманітарних питань громадян України, особливо в контексті соціально-педагогічної діяльності з дітьми та молоддю.

Товариство Червоного Хреста України – одна з найвпливовіших організацій сучасності у сфері надання гуманітарної допомоги, захисту прав та свобод людей всього світу. До основних завдань Товариства можна віднести такі:

- розподіл гуманітарних товарів серед найбільш нужденних верств населення;
- медична допомога постраждалим від збройних конфліктів, стихійних лих, техногенних катастроф;
- соціальна допомога, що передбачає психологічну, соціально-правову, педагогічну допомогу тим, хто цього потребує;
- захист прав людини;
- підтримка гуманітарних програм та сприяння їх розвитку;
- гуманітарна освіта та навчання дітей та дорослих;
- координація гуманітарних дій на міжнародній арені.

Тож, очевидним видається той факт, що представлена організація має вагомий вплив та достатній ресурс задля того, щоб здійснювати соціально-педагогічну діяльність з різними верствами населення, зокрема дітьми та молоддю.

Серед науковців, які вивчають соціально-педагогічну діяльність громадських організацій варто назвати таких як: Л. Алієва, М. Баянівська, О. Безпалько, А. Волохов, Д. Грищук, І. Зверева, Б. Купріянов, Г. Лактіонова, Р. Литвак, Ю. Поліщук, С. Харченко.

Сьогодні багато громадських організацій різних статусів активно працюють на території України, зокрема це:

- Організація Об'єднаних Націй (впроваджує діяльність у галузях охорони здоров'я, освіти, прав людини, гуманітарної політики);

- Місія Спеціального Представника Генерального Секретаря ООН в Україні (основний вектор уваги спрямований на поліпшення ситуації в Україні через політичну дипломатію);

- Міжнародний Комітет Рятування (здійснює гуманітарну допомогу, зокрема в областях, підконтрольних Україні, та сприяє захисту дітей);

Міжнародна Федерація Товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (реалізовує програми гуманітарної допомоги та підтримки для внутрішньо переміщених осіб та вразливих груп населення в Україні);

- Німецький Фонд Розвитку «GIZ» (реалізація проектів та програм в Україні, які спрямовані на підтримку розвитку та реформ у різних сферах);

- Представництво Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) в Україні (сприяння дипломатичним та миротворчим ініціативам);

- «Карітас України» (підтримка і соціальна допомога вразливим групам населення, зокрема безхатків, дітей, літніх людей);

- Український Червоний Хрест (гуманітарна допомога та медичний супровід в районах конфлікту на сході України);

- «Голос України» (підтримка дітей-сиріт та дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах);

- Спілка ветеранів АТО (допомога ветеранам війни та їхнім родинам, включаючи медичну, правову та соціальну підтримку);

- «Соціальний патруль» (надання допомоги людям у складних життєвих обставинах у великих містах України).

Таким чином, ми відзначаємо, що присутність громадських організацій з гуманітарною місією в Україні в такій кількості пояснюється масштабами проблеми, яка створена негативними факторами: низьким соціально-економічним становищем громадян, світовою пандемією COVID-19, безробіттям, вимушеною міграцією, військовим конфліктом. Разом з тим, вважаємо розробленість проблеми соціально-педагогічної діяльності громадських організацій в Україні недостатньою, що і дало підстави сформулювати саме таку тему кваліфікаційного дослідження.

Вважаємо тему дослідження **«Професійна діяльність з дітьми та молоддю в рамках руху Товариства Червоного Хреста України»** актуальною та своєчасною, адже ефективність гуманітарних послуг на пряму залежить від якості їх надання, а значить безпосередньо залежить від тих фахівців, які здійснюють діяльність в межах такої місії.

Мета дослідження: визначити особливості та з'ясувати роль професійної діяльності фахівців Товариства Червоного Хреста України у соціально-педагогічній роботі з дітьми та молоддю.

Завдання дослідження:

1) з'ясувати особливості професійної діяльності фахівців Червоного Хреста України;

2) визначити комплекс умов підвищення ефективності соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в рамках Червоного Хреста України

3) уточнити роль товариства Червоного Хреста у формуванні гуманітарної політики в Україні

4) надати методичні рекомендації фахівцям соціально-педагогічної сфери щодо діяльності з дітьми та молоддю.

Об'єкт дослідження: гуманітарна діяльність Товариства Червоного Хреста України.

Предмет дослідження: комплекс умов для підвищення ефективності соціально-педагогічної діяльності з дітьми та молоддю в рамках діяльності Червоного Хреста України.

На виконання сформульованих завдань є необхідність застосувати такі **методи дослідження**, зокрема:

- *теоретичні* – аналіз наукової літератури, конкретизація особливостей професійної діяльності громадських організацій гуманітарної місії; визначення основних технологій соціально-педагогічної діяльності з дітьми та молоддю;

- *емпіричні* – анкетування, опитування, спостереження, бесіда задля визначення ролі професійної діяльності з дітьми та молоддю.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені на основі глибокого теоретичного аналізу та власного практичного досвіду методичні рекомендації фахівцям соціально-педагогічної сфери можуть бути корисними для соціальних педагогів закладів освіти, молодіжних працівників та усіх, хто працює з дітьми та молоддю в освітній, дозвіллевій, соціально-виховній галузі.

Наукова новизна дослідження полягає у:

- глибокому аналізу особливостей діяльності товариства Червоного Хреста України;
- визначенні особливостей професійної діяльності фахівців товариства Червоного Хреста України із дітьми та молоддю;
- розробці комплексу умов для підвищення ефективності професійної соціально-педагогічної діяльності з дітьми та молоддю в рамках діяльності Червоного Хреста України.

Апробація результатів дослідження.

Мельник О. Шимко І. Соціально-педагогічний аспект професійної діяльності з дітьми та молоддю в рамках Руху Товариства Червоного Хреста

України. *Актуальні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи: матеріали Всеукр. Наук.-практ. конф. м. Умань, 12 жовтня 2023 р.* / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Рівненський держ. гуманіт. ун-т [та ін.]; [ред.кол.: Коляда Н., Кравченко О., Албул. І. [та ін.]. – Умань: Візаві, 2023. – 328 с. С. 191 – 195.

Мельник О.О., Шимко І.М. Технології волонтерського руху Товариства Червоного Хреста України. *Включення дітей та молоді в соціокультурне середовище. Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (25 березня 2021 року, м. Запоріжжя).* – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2021. – 115 с. С. 65-67.

Мельник О.О., Шимко І.М. Технології волонтерського руху Товариства Червоного Хреста України. *Актуальні питання соціально-педагогічної та початкової освіти: збірник наукових і науково-методичних праць* / Редкол. І.М. Шимко, І.О. Талаш. – Вип.7. – Кривий Ріг: КДПУ, 2021. – 148 с. С.84-88.

Мельник О.О., Шимко І.М. Готовність соціального працівника до волонтерської діяльності в умовах кризових викликів, як детермінанта соціальної солідарності й згуртованості громадянського суспільства. *Соціальна робота і сучасність: теорія та практика професійного й особистісного розвитку соціального працівника: Матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції* / 18 грудня 2020 року, м. Київ. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 266 с. С.257-260.

База дослідження: Товариство Червоного Хреста України.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ В РАМКАХ РУХУ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УКРАЇНИ

1.1. Червоний Хрест як громадська організація з гуманітарною місією: аналіз діяльності

Історія Товариства Червоного Хреста нараховує декілька століть. Громадська організація благодійного спрямування була створена ще 1863 року в Швейцарії задля всебічної підтримки військових – поранених, хворих, з контузіями. Трохи пізніше до завдань організації також додалися захист прав та інтересів дітей в умовах війни, а також гуманітарна підтримка цивільного населення під час збройних конфліктів.

Сьогодні географія діяльності організації Червоного Хреста нараховує більш ніж 190 країн, кожна з яких має своє Національне товариство. Варто зазначити, що точної кількості товариств порахувати неможливо через надзвичайну щільність малих та середніх осередків Червоного Хреста. Тож, можемо зробити висновок, що ця громадська організація є однією із найпопулярніших та найчисельніших за кількістю членів у світі.

Також можемо зазначити, що кількість працівників Червоного Хреста нерівномірно розподіляються на світовій арені, на що є декілька важливих причин.

Перш за все, це особливості територіального розташування. Очевидно, що в країнах із низькою щільністю заселення таких працівників менше.

По-друге, низький рівень соціального забезпечення, бідність населення. Місія Червоного Хреста ґрунтується на тому, щоб надавати гуманітарну допомогу найбільш нужденним верствам населення, тож, в країнах чи регіонах з найбільшою гуманітарною потребою працівників Червоного Хреста більше, ніж зазвичай в країнах з достатнім рівнем забезпечення першочерговими

товарами (гігієна, чиста вода, продукти харчування, дитяче харчування, ліки, одяг тощо).

По-третє, тимчасово збільшується кількість працівників Товариства Червоного Хреста в районах бойових конфліктів, місцях стихійних лих, техногенних катастроф, аварій тощо.

Загалом, в історії діяльності Червоного Хреста як організації гуманітарного спрямування можна виокремити декілька основних векторів надання допомоги та послуг, а саме:

- медична допомога та забезпечення (реалізація програм транспортування та лікування важкохворих людей з країн із недостатнім розвитком медичної галузі до країн, із більш потужними можливостями лікування та реабілітації, зокрема онкохворих пацієнтів);
- соціальна реабілітація (забезпечення соціального супроводу людей, що постраждали від непередбачуваних несприятливих факторів, набуття ними втрачених соціальних навичок та зв'язків тощо);
- вирішення продуктової кризи (швидке реагування на несприятливі погодні умови, втрата урожаїв);
- допомога військовим (поранені, контужені, полонені);
- соціально-педагогічна діяльність з дітьми (соціалізація дітей, які постраждали від воєнних конфліктів, природних та техногенних катастроф);
- захист прав та свобод людини (допомога постраждалим від усіх форм насильства: сексуального, фізичного, економічного, психологічного; трудового рабства, сексуального рабства; дотримання прав дітей всього світу).

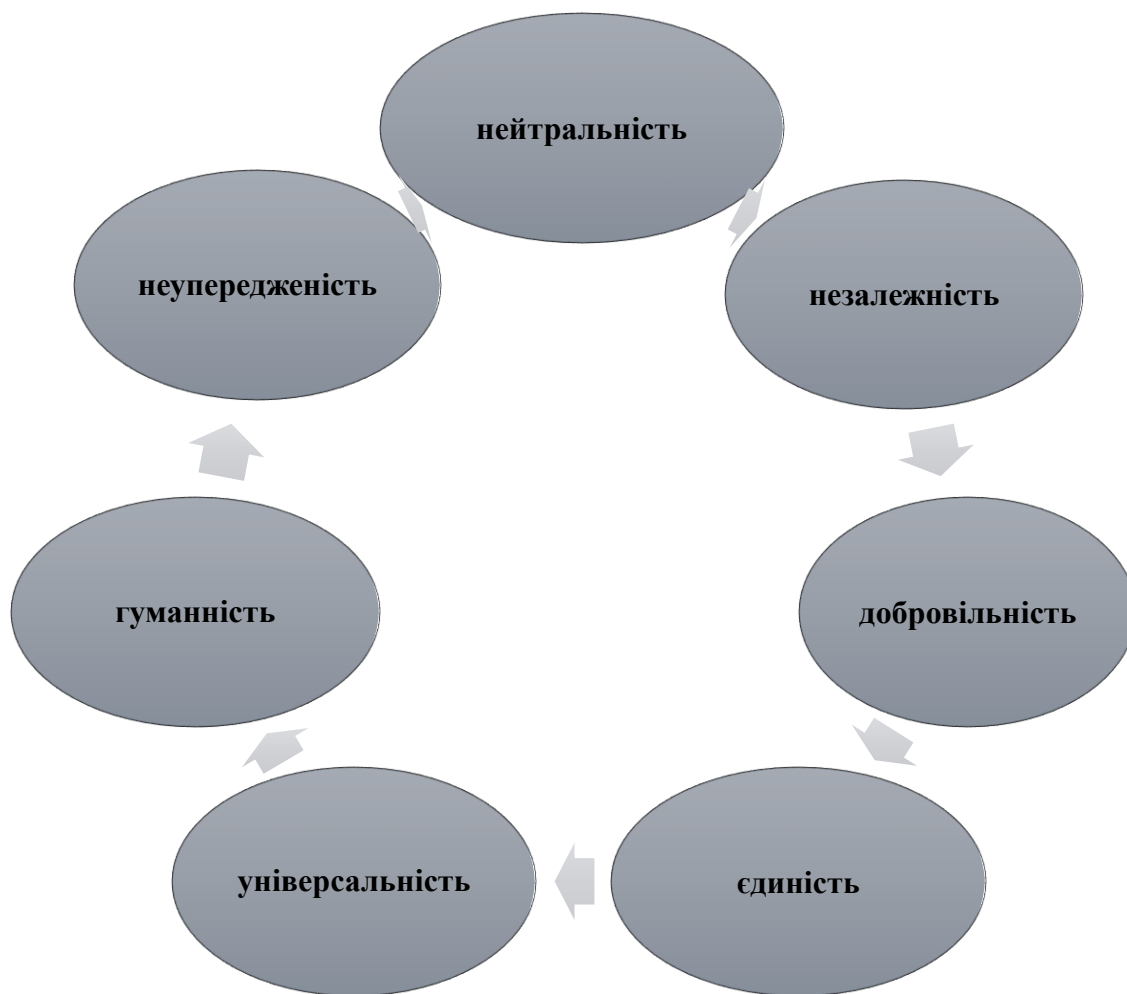
Таким чином, із громадської ініціативи невеликої кількості людей допомагати військовим під час війни, організація набула широкого гуманітарного сенсу – всебічна допомога людям в скрутних обставинах, незалежно від країн проживання, раси, віку, віросповідання та будь-яких інших

ознак. В Товариствах Червоного Хреста визнається лише одна ознака, яка є підставою для надання допомоги – людина в біді.

Червоний Хрест у своїй діяльності орієнтується на такі основні принципи, зокрема:

- гуманності (місія організації є незмінною та визначальною рисою Червоного Хреста в усьому світі);
- неупередженості (незалежно від приналежності до будь-якої сторони конфлікту або обставин, за яких людина чи група людей опинилися в складній ситуації, працівниками Червоного Хреста в усьому світі дотримується правило першочергової допомоги тим, хто цього потребує);
- нейтральності (організація та її товариства ніколи не підтримують жодну політичну силу, не мають зв'язків із урядовими організаціями, політичними партіями тощо);
- незалежності (у своїй роботі працівники Червоного Хреста по всьому світу керуються основним документом – статутом організації);
- добровільності (незалежно від обставин та умов здійснення гуманітарної місії, упередженого ставлення третіх осіб, стереотипного уявлення тощо, усі працівники Червоного Хреста відповідально ставляться до своїх обов'язків, та здійснюють їх виключно на добровільних засадах);
- єдиності (метою цього принципу є спільна діяльність усіх осередків Червоного Хреста світу задля досягнення позитивного результату);
- універсальності (усі національні товариства Червоного Хреста діють в однакових правових умовах та зобов'язані допомагати один одному).

Унаочнимо визначені принципи діяльності членів Товариства Червоного Хреста України нижче на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Основні принципи діяльності ГО Червоного Хреста

Проаналізуємо основні нормативні документи, які визначають усі аспекти професійної діяльності Міжнародного Руху Червоного Хреста в цілому та товариства Червоного Хреста України зокрема.

До основних нормативних актів, які регламентують діяльність Червоного Хреста відносяться:

1. Женевська Конвенція про захист цивільних осіб в час війни (1949) [9]. Цей документ визначає правила, що стосуються гуманітарного захисту та обслуговування жертв збройних конфліктів, і є фундаментальним документом для діяльності Червоного Хреста.

2. Кодекси педагогічної та медичної етики Червоного Хреста. Ці документи встановлюють норми етичної поведінки працівників Червоного Хреста в роботі з вразливими категоріями населення.

3. Міжнародний Кодекс Поведінки для Добровольців та Червоного Хреста та Червоного Півмісяця. Цей кодекс встановлює принципи, які повинні дотримуватися добровольцями під час надання гуманітарної допомоги та взаємодії з вразливими особами.

4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права інвалідів (2006). Ця конвенція встановлює права та обов'язки осіб з інвалідністю, а також надає рекомендації щодо їхнього соціального включення та реабілітації.

5. Статут Товариства Червоного Хреста України, затверджений в новій редакції із змінами і доповненнями, внесеними XXI з'їздом Товариства Червоного Хреста України 20 квітня 2016 р. [24]. У Статуті визначено правовий статус організації, зазначені усі осередки Червоного Хреста на території України, розпізнавальні знаки організації, мета, завдання та напрями діяльності. Окрім того, в Статуті прописано права та обов'язки членів Червоного Хреста України, що регламентують професійну діяльність усіх членів організації.

Ці основні нормативні документи встановлюють принципи та стандарти гуманітарної діяльності та гарантують захист прав індивідів під час війни, кризових ситуацій та в інших складних обставинах.

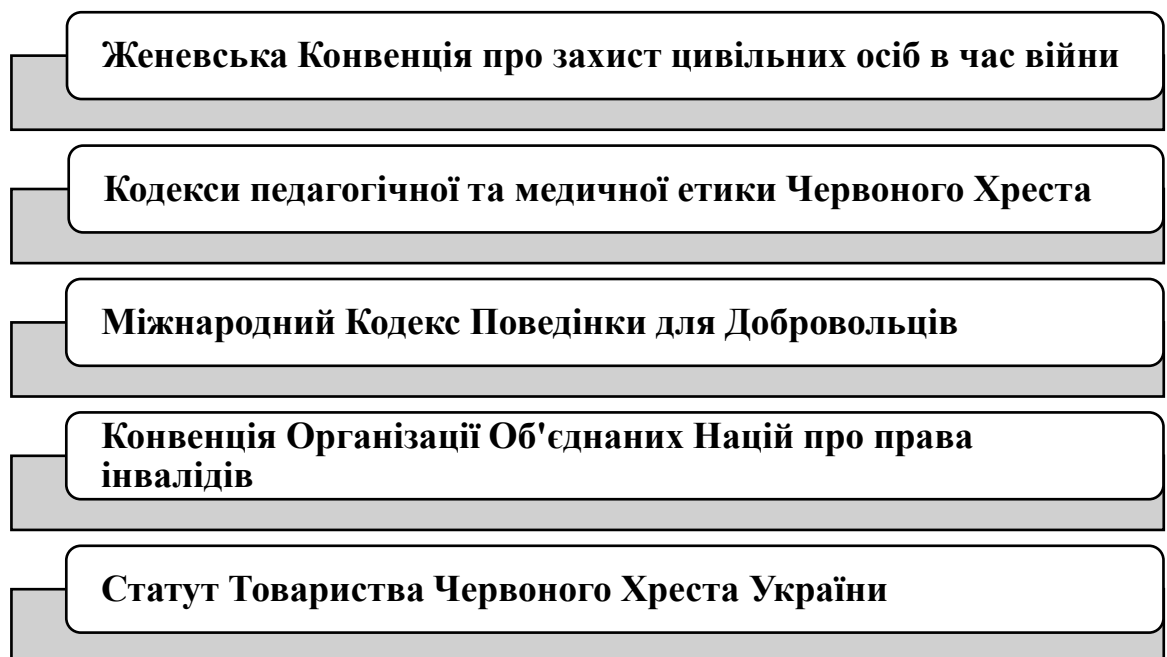

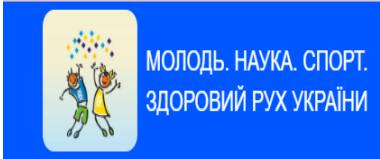

Рис. 1.2. Основні нормативні документи ГО Червоний Хрест

Зважаючи на тему нашого дослідження, вважаємо за необхідне зробити порівняльний аналіз громадських організацій з гуманітарною місією, які працюють на території України та здійснюють соціально-педагогічну діяльність з дітьми та молоддю.

Таблиця 1.1.

**Порівняння основних засад діяльності громадських організацій
гуманітарного спрямування**

Громадська організація	Основні завдання
Дитячий Фонд ООН (ЮНІСЕФ) 	задоволення гуманітарних потреб дітей, зокрема доступу до освіти, психосоціальної допомоги, води і санітарії, навчання з питань мінної небезпеки, охорони здоров'я матері та дитини, а також послуг для людей, що живуть із ВІЛ/СНІДом.
U-HELP 	гуманітарна допомога, організація і проведення навчальних курсів для дітей та молоді, а також людей похилого віку з метою їхньої соціальної реабілітації та інтеграції
Молодь. Наука. Спорт. Здоровий рух України 	займається питаннями популяризації фізичної активності та різних видів спорту, пропагує засади здорового способу життя, сприяє формуванню загальнонаціональних патріотичних цінностей, організовує різноманітні благодійні, оздоровчі та наукові заходи для дітей, залучає молодь до волонтерської діяльності.
Save Ukraine 	допомога постраждалим у зоні бойових дій в Україні, найбільш вразливим та мало захищеним верствам населення. Центр створено як майданчик для координації діяльності та взаємодії благодійних організацій, волонтерів, християнських церков та інших організацій, які надають допомогу у прифронтових містах Сходу України. Особлива увага приділяється роботі з сім'ями та дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Джерело складено автором

Таким чином, ми встановили, що в Україні виключно з гуманітарною місією практично немає організацій, адже вони, переважно, охоплюють декілька напрямів діяльності. Так, серед дитячих громадських організацій можна виокремити такі найбільш популярні напрями: спорт і туризм, творчість, історико-краєзнавчий. Для молодіжних ГО найбільш притаманними є напрями: соціально-гуманітарний (волонтерський), політичний, науковий, спортивно-оздоровчий. Така спрямованість організацій є абсолютно виправданою, зважаючи на те, що членами таких організацій є діти та молодь, а значить і напрями діяльності відповідають їхнім потребам та віковим особливостям.

Місія Червоного Хреста, беззаперечно, є виключно гуманітарною та орієнтованою на усі верстви населення, що підкреслює її універсальність. Проведений теоретичний аналіз діяльності товариства Червоного Хреста України дав змогу констатувати, що саме в абсолютній гуманітарності полягає особливість цієї громадської організації. Наступний параграф дослідження присвячено уточненню особливостей професійної діяльності фахівців Червоного Хреста України.

1.2. Професійні ролі фахівців Червоного Хреста України

Будь-яка організація визначається структурованістю та регламентованістю. Це забезпечує ефективну діяльність такої організації. Червоний Хрест також відзначається як структурована організація із логічними взаємозв'язками та кореляцією. Опишемо коротко структуру Товариства Червоного Хреста України на національному рівні. Основні складові структури ТЧХУ включають:

1. Загальні збори членів ТЧХУ. Це найвищий орган прийняття рішень в організації. Загальні збори включають представників регіональних товариств і

об'єднуються для обговорення ключових питань та прийняття стратегічних рішень.

2. Президія ТЧХУ. Президія є керівним органом організації і забезпечує виконання рішень, прийнятих загальними зборами. Вона включає голову ТЧХУ, віце-голову та інших керівництво.

3. Центральний офіс ТЧХУ. Це адміністративний центр організації, де розміщуються виконавчі та адміністративні структури, що відповідають за керування та координацію програм та проектів ТЧХУ.

4. Регіональні товариства Червоного Хреста. Територіальні структури організації, розташовані у різних областях України. Кожне регіональне товариство має своє власне керівництво і відповідає за виконання програм на своєму територіальному рівні.

5. Головні управління та відділи. Вони відповідають за конкретні напрямки діяльності ТЧХУ, такі як медична допомога, соціальна робота, психосоціальна підтримка, гуманітарна допомога тощо.

6. Волонтери та члени організації. Волонтери і члени ТЧХУ активно залучаються до виконання проектів і програм, забезпечуючи допомогу та підтримку вразливим групам населення.

Структура Товариства Червоного Хреста України дозволяє організації ефективно впроваджувати гуманітарні програми та реагувати на невідкладні ситуації та кризові ситуації на національному рівні. Відобразимо описану структуру організації на рис. 1.3. нижче.

Рис. 1.3. Організаційна структура Товариства Червоного Хреста України

Члени ТЧХУ – найважливіші люди в організації, адже саме вони є безпосередніми виконавцями гуманітарної місії. Визначимо особливості професійної діяльності фахівців Товариства Червоного Хреста України.

Перш за все, варто з'ясувати, які вимоги висуваються до потенційного члена ТЧХУ. Як зазначається в Статуті ТЧХУ, «членом Товариства можуть бути громадяни України, іноземні громадяни, а також особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, визнають Статут Товариства, Кодекс поведінки членів, волонтерів та працівників організацій Товариства, сплачують вступні та щорічні членські внески і досягли 14 років» [24].

Перед тим, як подати заяву на вступ до Товариства, претендент проходить попередню співбесіду із більш досвідченими членами-волонтерами на предмет з'ясування мети вступу, особистісних якостей, професійної кваліфікації, досвіду роботи в гуманітарній сфері тощо.

Найважливішими якостями майбутнього члена ТЧХУ визначено: комунікативні навички, організованість, гуманність, емпатія, толерантність, освіченість, висока духовна культура. Саме такі якості, на думку досвідчених членів організації Червоного Хреста.

Під час роботи в ТЧХУ члени організації виконують різні професійні ролі, зокрема:

- *наставник* – особа, яка здатна через м'яке навіювання допомогти подолати людині складні життєві обставини, власним прикладом продемонструвати можливості суспільно корисної діяльності;

- *консультант* – особа з навичками професійного консультування в надзвичайних ситуаціях, здатна знайти спільну мову з людиною бідь-якого віку та надати достовірну інформацію стосовно нагальних потреб;

- *волонтер* – особа, яка забезпечує логістику, сортування, розподіл, видачу гуманітарної допомоги людям, які її потребують найбільше;

- *друг* – особа, яка першою протягує руку людині в біді, незважаючи на обставини, розділяє горе із постраждалими, огортає ковдрою та робить гарячий чай;

- *організатор* – особа здатна до координування діяльності інших членів товариства, створює та підтримує групову діяльність команди;

- *менеджер* – особа, яка здатна до виконання основних функцій в управлінні людськими ресурсами, зокрема планування, організування, мотивація та контроль, адже налагоджена система надання гуманітарної допомоги також є важливим показником успішності місії;

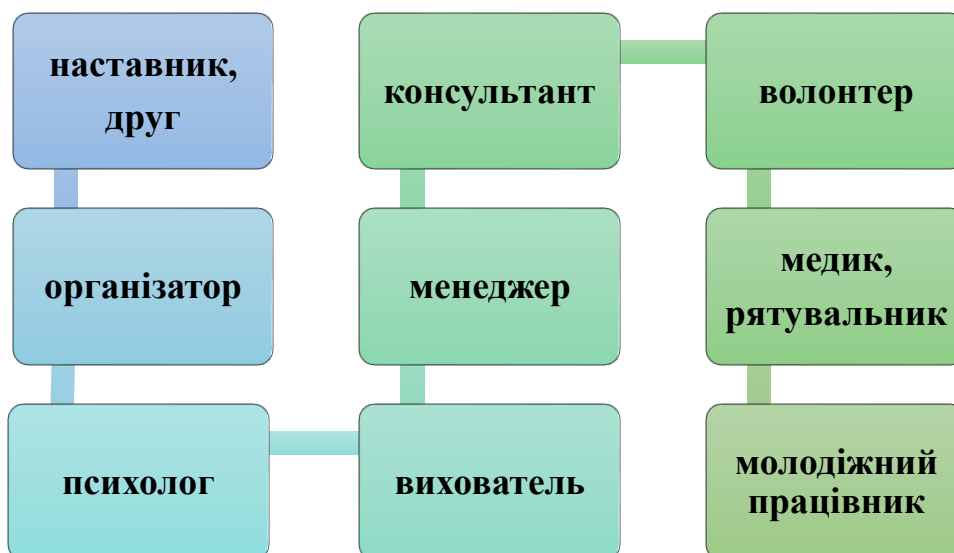
- *медик* – особа, яка володіє навичками надання медичних послуг, знання основ надання першої медичної допомоги є визначальною умовою професійної діяльності члена Червоного Хреста;

- *рятувальник* – особа, яка пройшла навчання на відповідних тренінгах з протидії мінно-вибуховій небезпеці, діям при землетрусах, повенях, штормах, способах захисту в разі хімічної та радіаційної катастрофи тощо, та здатна ці знання застосовувати в разі необхідності для допомоги іншим людям;

- *психолог* – особа, яка надає першу психологічну допомогу, здатна вивести постраждалого із шокового стану, надати необхідну психологічну підтримку з урахуванням ситуації, що спричинила потрапляння в складні ситуацію;

- *вихователь* – особа, здатна до навчання та виховання інших людей, зокрема дітей; вміння знаходити спільну мову та скеровувати дії іншої людини або групи людей;

- *молодіжний працівник* – особа, яка володіє технологіями роботи з дітьми та молоддю, зокрема в складних стресових ситуаціях, знає специфіку та психологію вікових особливостей молоді.

Рис. 1.4. Професійні ролі фахівців Товариства Червоного Хреста України

Очевидно, що передбачити усі професійні ролі фахівця Товариства Червоного Хреста України неможливо, адже сама робота майже ніколи не буває передбачуваною і важко її спланувати.

Визначимо види діяльності членів Товариства Червоного Хреста України, які умовно розділимо на планові, тобто такі, які відбуваються за планом і мають переважно навчальний і профілактичний характер.

Позапланові види діяльності характерні для ситуацій, спричинених непередбачуваними ситуаціями – стихійними лихами, природними та техногенними катастрофами, воєнними конфліктами тощо.

Представимо планові та позапланові види діяльності фахівців ТЧХУ у таблиці 1.2. нижче.

Таблиця 1.2.

Планові та позапланові види діяльності фахівців ТЧХУ

<i>Планові види діяльності</i>	<i>Позапланові види діяльності</i>
Навчальні тренінги	Медична допомога постраждалим
Освітні івенти	Рятувальні операції
Стажування	Психологічна допомога при надзвичайній ситуації
Профілактичні заходи для дітей та молоді	Швидка логістика при надзвичайній ситуації

Волонтерська підтримка нужденних	Допомога біженцям
Екскурсії	Гуманітарна допомога постраждалим від воєнного конфлікту

Таким чином, діяльність фахівців Товариства Червоного Хреста України можна охарактеризувати як гуманітарну місію із багатьма важливими видами діяльності, зокрема це психологічна підтримка, медична допомога, забезпечення товарами першої необхідності тощо. Окрім того, фахівці ТЧХУ є універсальними працівниками, адже проходять різноманітні навчальні курси і тренінги, беруть участь у стажуваннях, екскурсіях, конференціях та з'їздах однодумців. Велику частину професійної діяльності фахівців присвячено роботі з дітьми та молоддю як найбільш вразливою демографічною категорією населення. У наступному підрозділі кваліфікаційного дослідження визначено особливості такої демографічної групи та уточнено специфіку професійної діяльності фахівців ТЧХУ з дітьми та молоддю.

1.3. Діти та молодь як основні об'єкти діяльності Червоного Хреста України

Робота з дітьми та молоддю завжди вирізнялася багатогранністю, цікавістю, спонтанністю та разом з тим неабиякою складністю. Це зумовлюється віковими особливостями, способом організації дозвілєвої діяльності, інтересами дітей та молоді як на індивідуальному так і на колективному рівнях.

Проаналізуємо вікові особливості дітей та молоді.

Діти – це особи віком до 18 років, чії права та інтереси захищаються державою. В Україні є низка основоположних документів, які регламентують діяльність щодо дітей. Коротко уточнимо роль у захисті прав та свобод дитини кожного із наведених нормативних актів.

Сімейний Кодекс України (2002) [22]. у цьому Кодексі передбачено чіткі права та обов'язки батьків по відношенню до своїх дітей, зокрема право дитини на всебічний розвиток та виховання та захист.

Закон «Про охорону дитинства» (2001) [19]. У цьому акті визначено охорону дитинства в Україні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет, що має важливе значення для забезпечення національної безпеки України, ефективності внутрішньої політики держави. Також зазначено шляхи реалізації права дитини на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист, всебічний розвиток та виховання в сімейному середовищі.

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (2017) [17]. У законі, зокрема, визначено органи та установи, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання домашньому насильству. Так, за дотриманням прав та інтересів неповнолітніх відповідає служба у справах дітей, освітні заклади та органи управління освітою, заклади охорони здоров'я.

Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю» (2018) [5]. Цей правовий документ передбачає механізм негайного відібрання дитини у батьків або законних представників, якщо їй загрожує небезпека; взяття дитини, яка постраждала від жорстокого поводження та нестерпних умов життя, на облік відповідним органом державної влади.

Ми визначаємо лише невелику частину вітчизняної нормативно-правової бази щодо охорони прав та дотримання інтересів дітей. Тож, констатуємо, що в Україні на державному рівні приділяється достатньо уваги охороні дитинства.

Державна молодіжна політика в Україні також має на меті всебічну підтримку та розвиток ініціатив молодіжної спільноти. Основним нормативно-правовим документом є Закон України «Про основні засади молодіжної політики» (2021) [18]. Саме цей документ є довгоочікуваним в правовій

площині, адже в ньому визначено всі основні засади молодіжної роботи, зокрема прописано уведення такої посади як молодіжний працівник.

Також варто зазначити, що вікові рамки молоді в Україні визначаються від 14 років до 35 років, що суттєво відрізняється від багатьох європейських країн, де вік молоді нижчий (орієнтовно 29 років). Тож, усе населення, яке відповідає такому віковому періоду, має право називатися молоддю та, відповідно, брати участь у реалізації молодіжної політики на різних рівнях.

Узагальнюючи, ми визначаємо, що усі особи віком до 35 років потенційно є дітьми або молоддю, та, відповідно, є об'єктами соціально-педагогічної діяльності в рамках руху Товариства Червоного Хреста України. У наступному розділі кваліфікаційного дослідження більш детально описано технології соціально-педагогічної роботи фахівців ТЧХУ з дітьми та молоддю, зокрема на прикладі міста Кривого Рогу.

Висновки до першого розділу

У першому розділі кваліфікаційного дослідження уточнено місію діяльності Червоного Хреста як громадської організації світового масштабу. З'ясовано, що гуманітарна складова є основоположною для усіх товариств Червоного Хреста по всьому світу, що і є об'єднуючим фактором членів цієї ГО.

Визначено основні принципи діяльності Червоного Хреста: гуманність, неупередженість, нейтральність, незалежність, добровільність, єдиність, універсальність. Саме на них ґрунтується організація діяльності Товариства Червоного Хреста України.

Наведено приклади громадських організацій України, які своєю місією також визначають гуманітарну допомогу. Разом з тим, можемо відмітити, що Товариство Червоного Хреста принципово відрізняється від інших громадських організацій з подібними напрямками роботи, адже охоплює

абсолютно усі верстви населення та надає допомогу у найскладніших ситуаціях – природних та техногенних катастрофах, війнах, пандеміях тощо.

Проаналізовано організаційну структуру Товариства Червоного Хреста України та основний нормативний документ означеної організації. Так, в Статуті Товариства Червоного Хреста України визначено, хто може бути членом ТЧХУ, які права та обов'язки членів організації та яким чином здійснюється її керівництво.

Визначено професійні ролі фахівців Товариства Червоного Хреста України, а саме: рятувальник, медик, вихователь, психолог, друг, менеджер, волонтер, організатор, молодіжний працівник. Також ми вважаємо, що фахівці ТЧХУ є універсальними працівниками, які постійно набувають нового досвіду, підвищують професійну компетентність та займаються саморозвитком.

Проаналізовано у правовій площині демографічну категорію дітей та молоді як об'єктів соціально-педагогічної діяльності фахівців Товариства Червоного Хреста України. Уточнено, що діти – це особи віком до 18 років, а молодь – особи віком від 14 до 35 років.

Наступний розділ магістерської роботи присвячено дослідженню практичних аспектів діяльності фахівців ТЧХУ з дітьми та молоддю.

РОЗДІЛ 2.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УКРАЇНИ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ

2.1. Аналіз кращих практик роботи з дітьми та молоддю в рамках діяльності товариства Червоного Хреста України

Соціально-педагогічна діяльність здійснюється на засадах технологічного підходу. Найпопулярнішими технологіями означеного виду професійної діяльності можна визначити: діагностику, профілактику, профорієнтацію, реабілітацію (соціальну), терапію. Разом з тим, ми наголошуємо, що немає єдиної універсальної класифікації соціально-педагогічних технологій через те, що в кожному конкретному випадку і для кожного окремого колективу (дитячого або молодіжного) треба добирати окрему технологію соціально-педагогічної діяльності.

Проаналізуємо основні види соціально-педагогічної діяльності фахівців ТЧХУ з дітьми та молоддю.

Профілактично-роз'яснювальна робота.

Це, беззаперечно, найбільш вагомий вид роботи з дітьми та молоддю, адже спрямований виключно на відпрацювання тих проблеми та ситуацій, в яких може опинитися особа та має вміти сама собі допомогти. До прикладу, фахівцями ТЧХУ в місті Кривому Розі за 2022 рік проведено серію виїзних заходів, спрямованих на профілактику та упередження негативних явищ. Дітям в ігровій формі пояснювали, які наслідки від тютюнопаління, вживання алкоголю та наркотичних речовин.

Також проводилися тренінги щодо опанування комунікативними навичками в незнайомому місці на випадок, якщо дитина загубилася або була викрадена. Також велися бесіди щодо здорового способу життя, правил гігієни.

Рис. 2.1. Виїзні тренінги для дітей

У період літнього відпочинку важливою ділянкою роботи стали стихійні пляжі в межах міста. Саме там відбувалась робота з роз'яснення дітям та їхнім батькам основних правил поведження біля води і на воді. Діти дізналися як правильно себе поводити в разі непередбачуваної ситуації, а також дорослим було проведено тренінг з надання першої домедичної допомоги при випадках на воді.

Рис. 2.2. Відпрацювання правил поведження біля водойми

Спортивно-дозвілєва діяльність.

Ще один важливий напрямок соціально-педагогічної діяльності з дітьми та молоддю – це спортивно-дозвілєвий. Особливо це актуально в місті Кривому Розі, де знаходиться багато переселенців, осіб, які постраждали від війни, отримали серйозну психологічну травму, втратили житло та звичний спосіб життя. Тому спортивні розваги для дітей та підлітків, організовані за сприяння волонтерів Червоного Хреста стали хорошим способом залучити малечу, підлітків та їхніх батьків до спортивної діяльності. Окрім того, фахівцями ТЧХУ було організовано декілька екскурсій містом, що дало змогу внутрішньо переміщеним особам – новим мешканцям Кривого Рогу, уявити масштаби промислового гіганта.

Профорієнтаційна робота.

Соціально-педагогічні заходи, спрямовані на професійну орієнтацію підлітків, є обов'язковими в роботі фахівців ТЧХУ. Так, для учнів старших класів регулярно проводяться зустрічі з інформування та реклами сучасних професій, а також ведеться роз'яснювальна робота щодо можливостей здобуття освіти в межах міста. Одним із завдань профорієнтаційної роботи є сприяння тому, щоб молодь залишалася в місті, розбудовувала його.

Рис. 2.3. Профорієнтаційні зустрічі із молоддю

Соціально-виховна робота.

Фахівці Товариства Червоного Хреста України (м. Кривий Ріг) регулярно навідуються в заклади освіти з метою підвищення ефективності соціально-виховної роботи з учнями та студентами. Особливо актуальними такі зустрічі стали з початку пандемії COVID-19 та широкомасштабної війни 2022 року. Зі здобувачами освіти проводяться квести, ігри, тренінги тощо, спрямовані на підвищення обізнаності щодо важливих питань. Так, до прикладу, в школах проводяться зустрічі з метою попередження домашнього насильства, булінгу.

Для учнів старших класів проводяться лекторії щодо сексуальної просвіти, методів контрацепції, усвідомленого батьківства, прав та обов'язків батьків щодо дітей.

Рис. 2.4. Соціально-педагогічна робота зі здобувачами освіти

Для здобувачів освіти старшого віку доводиться інформація щодо можливостей стати донором крові, бути учасником волонтерського руху, стати частиною великої команди Червоного Хреста. Студенти також долучаються до проведення масових заходів, організованих Товариством Червоного Хреста, розвивають емпатію, толерантність, гуманність та відповідальність перед суспільством та тими, хто потребує допомоги.

Волонтерство.

Сьогодні волонтерство є тим видом діяльності, який притаманний абсолютно усім громадянам держави, яка перебуває у стані війни. Є безліч способів долучитися до волонтерського руху: збирати і роздавати гуманітарну допомогу; виготовляти замовлення військових (маскувальні сітки, кікімори тощо); донатити на потреби збройних сил України, територіальної оборони тощо; готувати їжу; надати житло вимушеним переселенцям; надати психологічну допомогу тим, хто не може самостійно подолати стрес. Неможливо перерахувати усього, що сьогодні роблять волонтери – усі небайдужі люди, які усвідомлюють свою причетність до України, до її складного існування в умовах війни.

Одним із важливих аспектів волонтерства є підтримка дітей, зокрема учнів закладів освіти.

2.5. Волонтерська допомога першокласникам

До Свята першого дзвоника першокласникам закладів освіти міста було презентовано рюкзаки із необхідним канцелярським приладдям, книжками та зошитами. Окрім того, фахівцями Товариства Червоного Хреста України проведено навчання дітей з визначенням дій при сигналі повітряної тривоги. Школярів провели евакуаційними маршрутами, показали безпечні місця та в ігровій формі змодельовали евакуацію з класної кімнати до укриття.

Безперечно, згадати усі види професійної діяльності фахівців ТЧХУ з дітьми та молоддю неможливо, проте ми намагалися зацентувати увагу саме на соціально-педагогічному аспекті такої діяльності.

2.2. Умови підвищення ефективності соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в рамках Червоного Хреста України

Як ми вже з'ясували, Товариство Червоного Хреста України є осередком всесвітньої організації з гуманітарною місією. Усе, що роблять члени Червоного Хреста спрямовано виключно на людину – її захист, допомогу, підтримку, забезпечення необхідними товарами та продуктами харчування. Окрім безпосередньо гуманітарної допомоги, фахівцями ТЧХУ надаються й інші соціально важливі послуги, зокрема: консультування, профілактика, психологічна підтримка, профорієнтація, соціально-педагогічний супровід дітей та багато інших.

Соціально-педагогічна робота в рамках руху Товариства Червоного Хреста займає важливе місце у щоденному плануванні професійної діяльності фахівців. Ми вже описували досвід кращих практик реалізації соціально-педагогічної діяльності з дітьми та молоддю в ТЧХУ, тож на основі аналізу отриманої інформації можемо визначити умови підвищення ефективності соціально-педагогічної діяльності фахівців ТЧХУ з дітьми та молоддю.

Підтримка ініціатив фахівців Товариства Червоного Хреста України місцевою владою.

Важливо, таку потрібну діяльність як гуманітарна здійснювати комплексно. Для цього варто залучати усі доступні ресурси, зокрема і адміністративний. Окрім того, як ми вже зазначали у дослідженні, діяльність ТЧХУ не обмежується виключно місією надання матеріальної та нематеріальної допомоги. Заслужують на окрему увагу такі види діяльності фахівців Товариства як: профілактична, профорієнтаційна, соціально-виховна, інформаційно-роз'яснювальна, превентивна, молодіжна робота. Тож, за підтримки освіти, соціальних інституцій місцевого значення, громадськості та за сприяння місцевої влади можна досягти більш позитивних результатів у діяльності фахівців ТЧХУ.

Підвищення престижності Товариства Червоного Хреста.

Реклама будь-якого товару чи послуги збільшує попит. Очевидно, так само розповсюджується інформація про діяльність Товариства Червоного Хреста України. Чим більше людей будуть володіти знаннями про діяльність такої громадської організації, тим більша кількість осіб зможуть скористатися її послугами та отримати допомогу в скрутній ситуації. Є пряма залежність між кількістю отримувачів соціальних та гуманітарних послуг від фахівців Товариства Червоного Хреста України та підвищенням престижності цієї організації серед громадського сектору. А це, в свою чергу, також робить позитивну рекламу Товариству, її членам, місії, заходам, які організуються та проводяться на високому професійному рівні. Також успішна робота Червоного Хреста саме в Україні робить позитивну рекламу і самій державі, адже всебічне сприяння розвитку осередків Товариства Червоного Хреста України свідчить про увагу на державному та місцевому рівнях до діяльності такої організації та її надважливої місії в умовах війни.

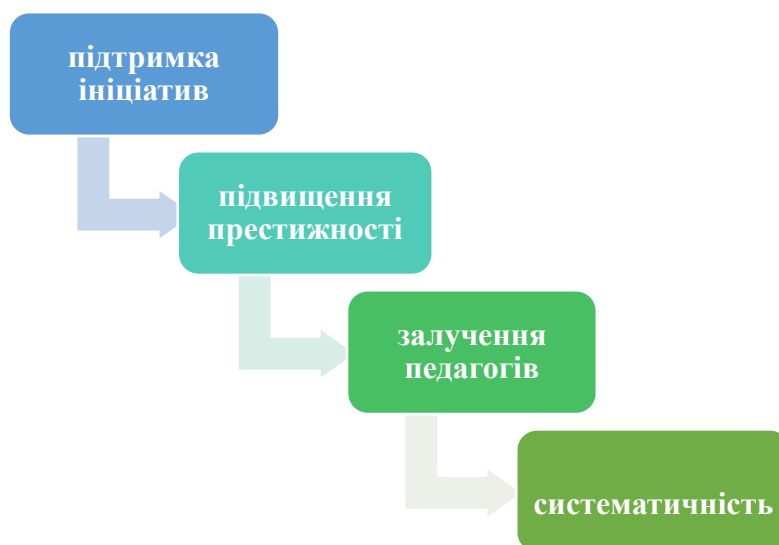
Залучення педагогів закладів освіти до пропагування основних принципів діяльності Червоного Хреста.

Зважаючи, що основний вектор нашого дослідження спрямовано на соціально-педагогічну діяльність фахівців товариства Червоного Хреста України, найпершими помічниками в розповсюдженні інформації про існування та види діяльності ТЧХУ можуть забезпечити саме педагогічні працівники. Робота із дітьми пільгових категорій та їхніми батьками, сім'ями, які потрапили у складні життєві обставини може бути значно ефективнішою із залученням фахівців Червоного Хреста. Можна використовувати виховні години для ознайомлення учнів із напрямками діяльності такої організації як Червоний Хрест, організовувати тренінги за участю фахівців ТЧХУ задля навчання основам самодопомоги, медичної допомоги при різних типах травм тощо. також важливо розповсюджувати інформацію про можливості Товариства серед батьків – на батьківських зборах, лекторіях, індивідуальних зустрічах педагогів і батьків.

Залучення фахівців ТЧХУ до систематичної роботи з дітьми та молоддю.

Звісно, що найкращою рекламою діяльності Товариства Червоного Хреста є безпосередньо ті справи, які робляться його фахівцями. Тож, чим більше буде зустрічей та корисних заходів із залученням дітей та молоді, тим більша кількість осіб буде знати про діяльність такої організації та її можливості. Для досягнення позитивного результату в будь-якій справі потрібна систематична робота. Так само і з соціально-педагогічною діяльністю з дітьми та молоддю. Лише систематичність забезпечить ефективність від такої діяльності та підвищить поінформованість населення про ті послуги, які надають фахівці Товариства Червоного Хреста України. Така можливість на прикладі міста Кривого Рогу забезпечена постійною взаємодією міської влади, закладів освіти та фахівців Товариства Червоного Хреста України. Окрім випадків надзвичайних ситуацій, фахівці ТЧХУ надають комплекс соціально-

педагогічних послуг дітям та молоді, зокрема в питаннях профорієнтації, профілактики негативних явищ, пропагування здорового способу життя тощо.

Рис. 2.6. Умови підвищення ефективності соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в рамках Червоного Хреста України

Висновки до другого розділу

У другому розділі кваліфікаційного дослідження висвітлено кращі практики діяльності фахівців Товариства Червоного Хреста на прикладі міста Кривого Рогу.

Профілактично-роз'яснювальна робота проводиться із усіма мешканцями міста в місцях скупчення: пляжі, парки, сквери, ігрові майданчики тощо. В ігровій формі, з наочністю, доступною мовою фахівцями ТЧХУ проводяться навчальні тренінги з метою підвищити обізнаність населення щодо алгоритму дій у надзвичайній ситуації.

Спортивно-дозвіллева діяльність сприяє зміцненню командного духу, сили волі, витривалості учасників та, найголовніше, формуванню здорового способу життя у дітей та дорослих.

Фахівцями Товариства здійснюється профорієнтаційна робота серед дітей та молоді з метою підвищити рівень свідомості при виборі майбутньої професії. У закладах освіти проводяться лекторії, презентації цікавих

професій, обговорюються перспективи та можливості здобуття подальшої освіти.

Соціально-виховна діяльність фахівців Товариства Червоного Хреста також є систематичною та такою, що спрямована на покращення умов життєдіяльності дітей та молоді.

Волонтерство є невід'ємною складовою самого іміджу Червоного Хреста на світовій арені. Зокрема, волонтерська діяльність відбувається постійно та в тих об'ємах, які дають змогу на належному рівні забезпечувати нужденних в товарах першої необхідності. Окрім того, завдяки волонтерам ТЧХУ сьогодні, в умовах війни, реалізуються гуманітарні проєкти з підтримки усіх верств населення України.

Теоретичний аналіз особливостей реалізації гуманітарної місії Товариства Червоного Хреста України та кращих практик діяльності його фахівців дав змогу визначити комплекс умов підвищення ефективності соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в рамках Червоного Хреста України, а саме: підтримка ініціатив фахівців Товариства Червоного Хреста України місцевою владою; підвищення престижності Товариства Червоного Хреста; залучення педагогів закладів освіти до пропагування основних принципів діяльності Червоного Хреста; залучення фахівців ТЧХУ до систематичної роботи з дітьми та молоддю.

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДЦЮ В РАМКАХ РУХУ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УКРАЇНИ

3.1. Роль товариства Червоного Хреста у формуванні гуманітарної політики в Україні

Сьогодні більшість країн у світі відчують наслідки війни проти України. Для самих українців – це страшна трагедія зі загиблими близькими людьми, знищеними будинками, втратою всього, що мало відношення до нормального довоєнного періоду життя. Для більшості європейських країн – це проблема вимушених мігрантів, для країн Африки – голоду через неможливість вчасно отримати зерно та інші товари з України. Країни з найрозвиненішими економіками витрачають мільярдні статки на підтримку українського народу, тож, в таких країнах громадяни теж відчують вплив війни.

Завдяки світовій згуртованості в Україні продовжується життя: виплачуються пенсії та заробітні платні, діти навчаються, дорослі мають змогу працювати. Життя триває завдяки гуманітарній політиці всього цивілізованого світу.

Гуманітарна політика – це сукупність дій, стратегій, програм і прийомів, які призначені для забезпечення гуманітарних цілей і вирішення гуманітарних проблем національного або міжнародного рівня. Гуманітарна політика спрямована на підтримку та захист прав людини, полегшення гуманітарних криз, надання допомоги потерпілим від конфліктів, природних катастроф, бідності та інших негативних явищ.

Основні аспекти гуманітарної політики можна визначити наступним чином.

Гуманітарна допомога. Надання матеріальної, фінансової та медичної допомоги вразливим групам населення, які потребують термінової допомоги внаслідок конфліктів, природних катастроф або інших надзвичайних ситуацій.

Захист прав людини. Гуманітарна політика спрямована на захист та відновлення прав людини, особливо в контексті конфліктів та гуманітарних криз.

Сприяння розвитку. Гуманітарна політика також може включати заходи, спрямовані на підтримку розвитку вразливих та постраждалих груп населення, зокрема у сферах освіти, охорони здоров'я, житлового будівництва тощо.

Міжнародне співробітництво. Багатонаціональні та міжнародні організації, агентства та уряди співпрацюють у сфері гуманітарної політики для спільного реагування на глобальні гуманітарні виклики.

Запобігання конфліктам і насильству. Гуманітарна політика також спрямована на запобігання конфліктам і насильству, включаючи миротворчі заходи та дипломатичну діяльність.

Гуманітарна політика важлива для забезпечення гідного ставлення до людей у найбільш вразливих та небезпечних ситуаціях і вирішення глобальних гуманітарних викликів.

Гуманітарна місія Товариства Червоного Хреста України реалізується через виконання різних програм та проектів, спрямованих на забезпечення гуманітарних потреб населення в Україні. Основні напрямки гуманітарної діяльності ТЧХУ включають: *медичну допомогу* (медична допомога постраждалим від конфлікту, аварій, та інших надзвичайних ситуацій. Це включає медичне обслуговування, постачання ліків і медичного обладнання, а також психологічну підтримку); *соціальну допомогу* (проведення програм соціальної допомоги, спрямованих на підтримку вразливих груп населення, таких як діти, літні громадяни, особи з інвалідністю та внутрішньо переміщені особи. Це може включати надання гуманітарної допомоги, житлового будівництва, та інші соціальні послуги); *психосоціальну підтримку* (підтримка особам, які пережили травматичні події, включаючи консультування та

психотерапію); *гуманітарну допомогу* (в рамках гуманітарних місій ТЧХУ надає допомогу в питаннях безпеки харчування, питної води, житла, інших основних потреб населення в умовах кризи та конфлікту).

Роль ТЧХУ у реалізації гуманітарної політики полягає в тому, щоб забезпечити дотримання гуманітарних принципів та стандартів, а також надати допомогу тим, хто її потребує, незалежно від політичних або військових обставин. Ця організація працює на підтримку гуманітарних цінностей, включаючи захист і права людини, забезпечення безпеки та дотримання гідності.

У своїй діяльності ТЧХУ співпрацює з іншими міжнародними та національними гуманітарними організаціями, урядовими структурами та волонтерами, щоб забезпечити ефективну реалізацію гуманітарних проектів та програм та допомогти тим, хто опинився в скрутному становищі.

3.2. Методичні рекомендації фахівцям соціально-педагогічної сфери щодо діяльності з дітьми та молоддю

Узагальнюючи досвід роботи членів Товариства Червоного Хреста України з дітьми та молоддю можемо сформулювати методичні рекомендації фахівцям соціально-педагогічної сфери, які здійснюють роботу з дітьми та молоддю (рис. 3.1.).

Завжди дотримуйтесь принципів толерантного спілкування з дітьми та молоддю. Кожна дитина – це особистість, яка заслуговує на повагу. Очевидно, що діти дуже чутко реагують на те, як до них ставляться дорослі. І якщо дитина, особливо підліток, відчує дискомфорт у спілкуванні із дорослим, то співпраці не вийде. Толерантність – це сприйняття іншої особи такою, якою вона є, без засудження, докорів, нерозуміння тощо. Тож, варто завжди дотримуватися гуманного принципу по відношенню до інших людей, незалежно від віку, соціального статусу та будь-яких інших ознак.

Цікавтеся інтересами і вподобаннями сучасної молоді. Для фахівця соціально-педагогічної сфери важливо завжди бути «на одній хвилі» з дітьми та молоддю. Це пояснюється тим, що необхідно шукати спільні інтереси, теми для дискусій, цікаві заняття. Таким чином, розуміючи про що сьогодні мріє сучасний підліток, що подобається молоді, які проблеми взагалі їх турбують, можна більш якісно побудувати міжособистісну взаємодію.

Турбуйтеся про безпеку. Будь-яка професійна діяльність має бути, перш за все, безпечною. Саме тому пріоритетом у виконанні професійних обов'язків є безпечні умови роботи. Особливої актуальності питання безпеки набуло з часу повномасштабної війни проти України, що зумовило перехід на дистанційну форму роботи, обмежене спілкування тощо. Разом з тим, фахівці по роботі з дітьми та молоддю намагаються якомога частіше організовувати зустрічі та долучати здобувачів освіти до живого спілкування, але за умови безпеки для усіх учасників такої діяльності.

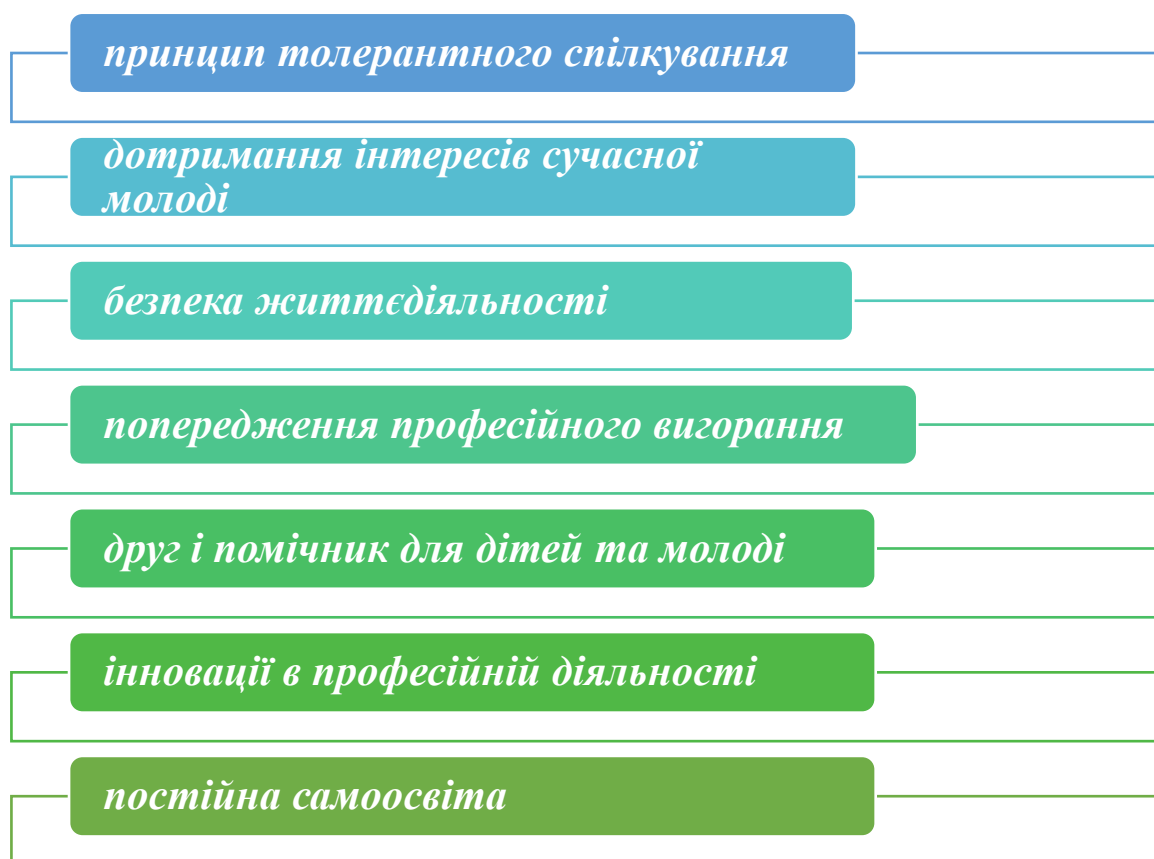
Не допускайте професійного та емоційного вигорання. Межа професійного та емоційного вигорання надзвичайно тонка. Часто працівники плутають вигорання із втомою, надмірним навантаженням на роботі, поганим самопочуттям тощо. проте, це все прямі ознаки професійного та емоційного вигорання. Важливо вчасно звернути увагу на ті зміни, які відбуваються з працівником. Очевидно, що в умовах постійного стресу, який ми усі переживаємо після початку війни, все важче визначити початок емоційного та професійного вигорання. Психологи на сьогодні розробили багато методик для самодіагностики такого негативного явища, тож варто кожному, хто відчуває дискомфорт та постійне пригнічення на роботі, звернути увагу та пройти діагностику, щоб вчасно виявити проблему.

Станьте для дітей та молоді другом і помічником, а не вихователем і керівником. Це важливий принцип роботи з дітьми та молоддю. Вони саме та категорія, яка категорично не сприймає або ж сприймає болісно критику, повчання, постійні настанови тощо. Діти, особливо підлітки, часто шукають собі друзів з числа старших знайомих, тож, варто стати другом для таких дітей,

щоб м'яко та ненав'язливо впливати на їхнє формування як особистості, навіювати соціально прийнятні правила, цінності, традиції.

Практикуйте інновації в роботі з дітьми та молоддю. Сучасна молодь добре опанувала цифрове середовище. Тепер в мережі можна здобувати освіту, знайомитися і закохуватися, працювати, створювати власний бізнес тощо. Таким чином, наша молодь оволоділа найактуальнішою на сьогодні технологією – інформаційно-комунікаційною. Важливо, щоб фахівці соціально-педагогічної сфери, які безпосередньо працюють з дітьми та молоддю, також володіли цифровою компетентністю, мали в арсеналі сучасні методики та практикували інноваційні форми соціально-педагогічної діяльності.

Рис. 3.1. Рекомендації фахівцям соціально-педагогічної сфери щодо роботи з дітьми та молоддю.

Постійно оволодівайте новими знаннями. Людина здатна розвиватися стільки, скільки живе. Ніколи не можна зупинитися в інтелектуальному

збагаченні власної особистості. Постійно розширюйте кругозір, здобуйте нові знання, набувайте нового соціально значущого досвіду, постійно підвищуйте рівень професійної майстерності. В сучасних умовах для цього створено безліч можливостей: дистанційні навчальні курси, онлайн-стажування, курси підвищення кваліфікації, тренінгові програми тощо.

Соціально-педагогічна діяльність вирізняється гуманністю та людяністю, адже це постійна робота в системі «людина – людина». Це важлива складова гуманітарної місії фахівців Товариства Червоного Хреста України зокрема та всієї світової громадської організації ЧХ в цілому.

Висновки до третього розділу

У третьому розділі кваліфікаційного дослідження визначено основні шляхи удосконалення соціально-педагогічної діяльності з дітьми та молоддю в рамках руху Товариства Червоного Хреста України.

З'ясовано роль ТЧХУ в реалізації основних напрямів гуманітарної політики держави, зокрема це дотримання гуманітарних принципів та стандартів, надання допомоги тим, хто її потребує, незалежно від будь-яких обставин.

Надано методичні рекомендації фахівцям ТЧХУ з підвищення ефективності соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю, а саме: завжди дотримуйтеся принципів толерантного спілкування з дітьми та молоддю; цікавтеся інтересами і вподобаннями сучасної молоді; турбуйтеся про безпеку; не допускайте професійного та емоційного вигорання; станьте для дітей та молоді другом і помічником, а не вихователем і керівником; практикуйте інновації в роботі з дітьми та молоддю.

ВИСНОВКИ

Сьогодні громадяни всього цивілізованого світу шукають будь-яку можливість допомогти Україні та її громадянам в подоланні наслідків повномасштабної війни. Саме тому набуває неабиякої важливості гуманітарна складова державної політики. Дослідження про діяльність та роль громадських організацій з гуманітарною місією у соціумі практично не велися, адже у мирні часи така проблема не видається значущою. Проте, в період війни такі дослідження є необхідними.

У першому розділі кваліфікаційного дослідження уточнено місію діяльності Червоного Хреста як громадської організації світового масштабу. З'ясовано, що гуманітарна складова є основоположною для усіх товариств Червоного Хреста по всьому світу, що і є об'єднуючим фактором членів цієї громадської організації.

Визначено, що до основних принципів діяльності Червоного Хреста відносяться: гуманність, неупередженість, нейтральність, незалежність, добровільність, єдиність, універсальність. Саме на них ґрунтується організація діяльності Товариства Червоного Хреста України.

Здійснено аналіз вітчизняних громадських організацій гуманітарного спрямування. Наведено приклади громадських організацій України, які своєю місією також визначають гуманітарну допомогу. Разом з тим, можемо відмітити, що Товариство Червоного Хреста принципово відрізняється від інших громадських організацій з подібними напрямками роботи, адже охоплює абсолютно усі верстви населення та надає допомогу у найскладніших ситуаціях – природних та техногенних катастрофах, війнах, пандеміях тощо.

Проаналізовано організаційну структуру Товариства Червоного Хреста України та основний нормативний документ означеної організації. Так, в Статуті Товариства Червоного Хреста України визначено, хто може бути членом ТЧХУ, які права та обов'язки членів організації та яким чином здійснюється її керівництво.

Визначено професійні ролі фахівців Товариства Червоного Хреста України, а саме: рятувальник, медик, вихователь, психолог, друг, менеджер, волонтер, організатор, молодіжний працівник. Також ми вважаємо, що фахівці ТЧХУ є універсальними працівниками, які постійно набувають нового досвіду, підвищують професійну компетентність та займаються саморозвитком.

Проаналізовано у правовій площині демографічну категорію дітей та молоді як об'єктів соціально-педагогічної діяльності фахівців Товариства Червоного Хреста України. Уточнено, що діти – це особи віком до 18 років, а молодь – особи віком від 14 до 35 років.

У другому розділі кваліфікаційного дослідження висвітлено кращі практики діяльності фахівців Товариства Червоного Хреста на прикладі міста Кривого Рогу. Профілактично-роз'яснювальна робота проводиться із усіма мешканцями міста в місцях скупчення: пляжі, парки, сквери, ігрові майданчики тощо. В ігровій формі, з наочністю, доступною мовою фахівцями ТЧХУ проводяться навчальні тренінги з метою підвищити обізнаність населення щодо алгоритму дій у надзвичайній ситуації.

Спортивно-дозвіллева діяльність сприяє зміцненню командного духу, сили волі, витривалості учасників та, найголовніше, формуванню здорового способу життя у дітей та дорослих.

Фахівцями Товариства здійснюється профорієнтаційна робота серед дітей та молоді з метою підвищити рівень свідомості при виборі майбутньої професії. У закладах освіти проводяться лекторії, презентації цікавих професій, обговорюються перспективи та можливості здобуття подальшої освіти.

Соціально-виховна діяльність фахівців Товариства Червоного Хреста також є систематичною та такою, що спрямована на покращення умов життєдіяльності дітей та молоді.

Волонтерство є невід'ємною складовою самого іміджу Червоного Хреста на світовій арені. Зокрема, волонтерська діяльність відбувається постійно та в тих об'ємах, які дають змогу на належному рівні забезпечувати

нужденних в товарах першої необхідності. Окрім того, завдяки волонтерам ТЧХУ сьогодні, в умовах війни, реалізуються гуманітарні проєкти з підтримки усіх верств населення України.

Теоретичний аналіз особливостей реалізації гуманітарної місії Товариства Червоного Хреста України та кращих практик діяльності його фахівців дав змогу визначити комплекс умов підвищення ефективності соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в рамках Червоного Хреста України, а саме: підтримка ініціатив фахівців Товариства Червоного Хреста України місцевою владою; підвищення престижності Товариства Червоного Хреста; залучення педагогів закладів освіти до пропагування основних принципів діяльності Червоного Хреста; залучення фахівців ТЧХУ до систематичної роботи з дітьми та молоддю.

У третьому розділі кваліфікаційного дослідження визначено основні шляхи удосконалення соціально-педагогічної діяльності з дітьми та молоддю в рамках руху Товариства Червоного Хреста України. З'ясовано роль ТЧХУ в реалізації основних напрямів гуманітарної політики держави, зокрема це дотримання гуманітарних принципів та стандартів, надання допомоги тим, хто її потребує, незалежно від будь-яких обставин.

Надано методичні рекомендації фахівцям ТЧХУ з підвищення ефективності соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю, а саме: завжди дотримуйтесь принципів толерантного спілкування з дітьми та молоддю; цікавтеся інтересами і вподобаннями сучасної молоді; турбуйтеся про безпеку; не допускайте професійного та емоційного вигорання; станьте для дітей та молоді другом і помічником, а не вихователем і керівником; практикуйте інновації в роботі з дітьми та молоддю.

Завдання дослідження виконані, мета досягнута. У подальшому варто дослідити шляхи залучення молоді до безпосереднього членства в ТЧХУ, адже така діяльність насправді є шляхетною та корисною для суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вайнола Р.Х. Проблеми професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до роботи в закладах оздоровлення та відпочинку. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія №11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка*. Вип. 22. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016 р. С.10-18.
2. Вайнола Р.Х. Рудкевич Н.І. Механізми соціалізації студентської молоді в освітньому середовищі вищого навчального закладу. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія №11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка*. Вип. 21. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016 р. С.3-7.
3. Виховання особистості у добродійній діяльності : метод. посіб. / [Алексеєнко Т. Ф., Данілова А. П., Малиношевський Р. В. та ін.] / під заг. ред Т. Ф. Алексеєнко. - Ніжин : ПП Лисенко, 2015. 192 с. С. 47.
4. Грибан О.Г. Діяльність Українського товариства Червоного Хреста (20-ті – 30-ті роки ХХ століття) / О.Г. Грибан / Автореферат дисертації на здобуття ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01 – історія України. К., 2015. 22 с.
5. Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю : Постанова Кабінету Міністрів України від 03 жовтня 2018 року № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2018-%D0%BF#Text>
6. Діяльність Міжнародного комітету Червоного Хреста в Україні. URL: http://ukrainepravo.com/international_law/public_international_law/diyal%60nist%60-mizhnarodnogo-komitetu-chervonogo-khresta-v-ukrayini
7. Договір між Урядом України й Міжнародним Комітетом Червоного Хреста (МКЧХ) про відкриття Місії МКЧХ в Україні. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/991_005
8. Доценко В.О. Громадські організації в політичній системі радянської України в 20–30-ті роки ХХ століття. Матеріали III Міжнародної

- научно-теоретической конференции «Социально-политические и культурные проблемы современности». Симферополь, 2010. С. 196–200.
9. Женевська Конвенція про захист цивільного населення під час війни : конвенція від 12 серпня 1949 року. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU49006?an=445655>
10. Журба М. Громадські об'єднання українського села: етнонаціональні та міжнародні аспекти діяльності (20–30 pp. XX ст.) / М. Журба. К., 2002. 526 с.
11. Журба М. Міжнародні зв'язки Українського Червоного Хреста / М. Журба. К., 2007. 212 с.
12. Запобігання інституціалізації дітей раннього віку. Інноваційні технології соціальної роботи з профілактики відмов від новонароджених дітей: Метод. посіб. / Авториупоряд. Алексеєнко Т. Ф., Безпалько О. В., Бервено Н. О., Петрочко Ж. В. та ін.; За заг. ред. І. Д. Зверєвої, Петрочко Ж. В. К.: Століття, 2008. 224 с. (авт.: С. 95-99; 187—191).
13. Козирєв М. П. Соціальна педагогіка : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 352 с.
14. Крамар О. Формування світоглядних стереотипів як складова міжнародної діяльності громадських об'єднань України (1922–1930 роки). *Українознавство*. 2009. № 1. С. 109–113.
15. Пожидаєва О. В. Складові професійної характеристики соціального педагога. Соціальна робота в Україні: теорія і практика: наук. метод. журнал. 2014. № 1/2. С. 66–72.
16. Превентивна робота з молоддю за методом «рівний-рівному»: навчальний посібник / за ред. І. Д. Зверєвої. К. : Навчальна книга, 2002. 256с.
17. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07 грудня 2017 року № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
18. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27 квітня 2021 року № 1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>

19. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
20. Про товариство Червоного Хреста України : Закон України від 28 листопада 2002 року № 330-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-15#Text>
21. Рудкевич Н.І. Методика соціально-педагогічної роботи : навчально-методичний посібник / Н. І. Рудкевич. – Львів: Растр-7, 2021. – 324 с.
22. Сімейний Кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 року №2947-III.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
23. Соціальна робота в Україні : навч. посіб./ І.Д. Зверєва, О.В. Безпалько, С.Я. Харченко та ін.; за заг. ред. І.Д. Зверєвої, Г.М. Лактіонової. – К. : Наук.світ, 2003. – С. 99-195.
24. Статут Товариства Червоного Хреста України (2016 р.). URL: https://redcross.org.ua/wp-content/uploads/2016/10/Statute_URCS.pdf